

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVES
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-04

Rešava: Panel veća Apelacionog suda
sudija Mišel Pikar
sudija Kaj Ambos
sudija Nina Jergensen

Sekretar: Fidelma Donlon

Date: 20. avgust 2021.

Original: engleski

Stepen tajnosti: javno

Javna redigovana odluka

odluke o žalbi Pjetera Šalje na odluku o privremenom puštanju na slobodu

Specijalizovano tužilaštvo

Džek Smit

Branilac optuženog

Žan-Luj Gilisen

PANEL VEĆA APELACIONOG SUDA Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: panel Apelacionog suda ili panel, odnosno Specijalizovana veća),¹ postupajući shodno članu 33(1)(c) Zakona o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 169 Pravilnika o postupku i dokazima (u daljem tekstu: Pravilnik), rešava žalbu koju je Pjeter Šalja 28. juna 2021. uložio (u daljem tekstu: žalba)² na Odluku o zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu (u daljem tekstu: pobijana odluka).³ Šalja od panela Apelacionog suda traži da ukine pobijanu odluku i da naloži da bude pušten na slobodu, uz određene uslove ili bezuslovno.⁴ Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) podnelo je 9. jula 2021. odgovor u kojem tvrdi da žalbu treba odbaciti u celosti.⁵ Dana 19. jula 2021. Šalja je podneo repliku.⁶

¹ F00002, Odluka o raspoređivanju sudija u panel Apelacionog suda, 30. jun 2021. (poverljivo).

² F00001, Žalba odbrane na 'Odluku o zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu', 28. jun 2021. (poverljivo) (u daljem tekstu: žalba).

³ F00045/RED, Javna redigovana verzija odluke o zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu, 23. jun 2021. (originalna verzija zavedena je 15. juna 2021) (u daljem tekstu: pobijana odluka).

⁴ Žalba, stav 48; F00004, Replika odbrane na odgovor tužilaštva na žalbu na 'Odluku o zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu', 19. jul 2021. (poverljivo) (u daljem tekstu: replika), stav 17.

⁵ F00003, Odgovor tužilaštva na žalbu odbrane na 'Odluku o zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu', 9. jul 2021. (poverljivo) (u daljem tekstu: odgovor), stavovi 2, 40.

⁶ F00004, Replika odbrane na odgovor tužilaštva na žalbu na 'Odluku o zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu', 19. jul 2021. (poverljivo) (u daljem tekstu: replika).

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Dana 16. marta 2021, na zahtev tužilaštva,⁷ i nakon što je sudija za prethodni postupak potvrdio optužnicu⁸ i izdao odluku⁹ i nalog za hapšenje¹⁰, Šalja je uhapšen u Kraljevini Belgiji (u daljem tekstu: Belgija).¹¹

2. Dana 15. aprila 2021, nakon što je završen sudski postupak u Belgiji, Šalja je prebačen u pritvorski objekat Specijalizovanih veća u Hagu, u Holandiji.¹²

3. Dana 15. januara 2021. sudija za prethodni postupak doneo je pobijanu odluku, kojom je odbio Šaljin zahtev za privremeno puštanje na slobodu zato što postoji opasnost da će pobeći, da će ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima ili da će učiniti nova krivična dela protiv lica koja smatra protivnicima Oslobođilačke vojske Kosova (u daljem OVK), među kojima ima sadašnjih ili potencijalnih svedoka tužilaštva.¹³ Sudija za prethodni postupak je zaključio da bi se privremenim puštanjem na slobodu uz uslove koje Šalja predlaže kao alternativu bezuslovnom puštanju na slobodu (u daljem tekstu: predloženi uslovi) adekvatno umanjila opasnost od bekstva, ali da bi se u nedovoljnoj meri umanjila opasnost da će ometati odvijanje postupka

⁷ F00002/RED, Javna redigovana verzija 'Zahteva za potvrđivanje optužnice i pratećih zahteva', podneska br. KSC-BC-2020-04/F00002 od 14. februara 2020, 26. april 2021. (originalna verzija zavedena je 14. februara 2020), stav 21(ii).

⁸ F00007/RED, Javna redigovana verzija odluke o potvrđivanju optužnice protiv Pjetera Šalje, 6. maj 2021. (originalna verzija zavedena je 12. juna 2020); v. takođe F00010/A02, Optužnica, 19. jun 2020. (strogo poverljivo i *ex parte*, stepen tajnosti promenjen u poverljiv 29. aprila 2021); F00038/A01, Podnesak kojim se dostavlja verzija potvrđene optužnice sa dodatno smanjenim brojem redakcija, 25. maj 2021. (poverljivo) (u daljem tekstu: optužnica).

⁹ F00008/RED, Javna redigovana verzija odluke po zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje i naloga za dovođenje, 6. maj 2021. (originalna verzija zavedena je 12. juna 2020) (u daljem tekstu: odluka o izdavanju naloga za hapšenje).

¹⁰ F00008/A01/RED, Javna redigovana verzija naloga za hapšenje g. Pjetera Šalje, 15. april 2021. (originalna verzija zavedena je 12. juna 2020) (u daljem tekstu: nalog za hapšenje).

¹¹ F00013, Obaveštenje o hapšenju g. Pjetera Šalje prema pravilu 55(4), 16. mart 2021. (strogo poverljivo i *ex parte*, stepen tajnosti promenjen u javni 29. aprila 2021).

¹² F00019/RED, Javna redigovana verzija 'Obaveštenja o prijemu Pjetera Šalje u pritvorski objekat Specijalizovanih veća i uslovnoj dodeli branioca', podneska br. F00019 od 15. aprila 2021, 26. april 2021. (originalna verzija zavedena je 15. aprila 2021, stav 2).

¹³ Pobijana odluka, stavovi 24-28, 32-35, 39-41, 50. V. takođe F00039/RED, Javna redigovana verzija zahteva za privremeno puštanje na slobodu, 17. jun 2021. (originalna verzija zavedena je 27. maja 2021) (u daljem tekstu: zahtev od 27. maja 2021).

pred Specijalizovanim većima i opasnost da će učiniti nova krivična dela.¹⁴ Sudija za prethodni postupak je, osim toga, konstatovao i da je Šaljino zadržavanje u pritvoru i dalje srazmerna mera.¹⁵

4. Šalja je u žalbi izneo devet žalbenih osnova u kojima tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešio u primeni prava i u utvrđivanju činjenica, kao i da je zloupotrebio svoje diskreciono pravo.¹⁶ Panel će rešavati žalbu sledećim redosledom: (a) preliminarna pitanja; (b) greške vezane za kriterijum iz člana 41(6)(b) Zakona; (c) greške vezane za ocenu prema članu 41(6)(b) Zakona; (d) greške u pogledu ocene srazmernosti mere pritvora i (e) greške vezane za ocenu predloženih uslova.

II. KRITERIJUMI PREISPITIVANJA

5. Panel Apelacionog suda usvaja iste kriterijume preispitivanja koje je za interlokutorne žalbe usvojio u svojoj prvoj odluci i nadalje ih primenjivao. Panel Apelacionog suda podseća na to da, u skladu s članom 45(2) Zakona, strane imaju pravo da ulože interlokutornu žalbu na odluke ili naloge koji se odnose na pritvor.¹⁷

¹⁴ Pobjijana odluka, stavovi 45-48.

¹⁵ Pobjijana odluka, stav 49.

¹⁶ Žalba, stavovi 2, 3, 13; replika, stavovi 2-3.

¹⁷ KSC-BC-2020-07, F00005, Odluka po žalbi Hisnija Gucatija o pitanjima u vezi s hapšenjem i pritvorom, 9. decembar 2020. (u daljem tekstu: odluka o Gucatijevoj žalbi), stavovi 4-14. V. takođe, npr. KSC-BC-2020-06, F00005, Odluka po žalbi Kadrija Veseljija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021. (u daljem tekstu: odluka o Veseljijevoj žalbi), stavovi 4-7; KSC-BC-2020-06, F00005/RED, Javna redigovana verzija odluke o žalbi Jakupa Krasnićija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021. (originalna verzija zavedena je 30. aprila 2021) (u daljem tekstu: odluka o Krasnićijevoj žalbi), stavovi 4-7; KSC-BC-2020-06, F00005/RED, Javna redigovana verzija odluke o žalbi Redžepa Seljimija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021. (originalna verzija zavedena je 30. aprila 2021) (odluka o Seljimijevoj žalbi), stavovi 4-7; KSC-BC-2020-06, F00005/RED, Javna redigovana verzija odluke o žalbi Hašima Tačija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021. (originalna verzija zavedena je 30. aprila 2021) (u daljem tekstu: odluka o Tačijevoj žalbi), stavovi 4-7.

III. DISKUSIJA

A. PRELIMINARNA PITANJA

1. Javni podnesci

6. Panel primećuje da strane u postupku još nisu podnele javne redigovane verzije svojih žalbenih podnesaka.¹⁸ S obzirom na to da svi podnesci koji se dostavljaju Specijalizovanim većima moraju da budu javni osim ako postoje izuzetni razlozi da se vode kao poverljivi, kao i na to da strane u postupku treba da podnesu javne redigovane verzije svih podnesaka dostavljenih panelu,¹⁹ panel nalaže Šalji da dostavi javnu redigovanu verziju žalbe i replike, a tužilaštvu da dostavi javnu redigovanu verziju odgovora, u roku od deset dana pošto budu obavešteno o ovoj odluci.

2. Formalni uslovi za podnošenje žalbe

7. Strana u postupku treba da izloži svoju tezu na jasan, logičan i iscrpan način, kako bi panel Apelacionog suda mogao da oceni argumente koje je iznela u žalbenom postupku. Panel može bez daljeg obrazloženja da odbaci podneske kao neutemeljene ukoliko su oni "nejasni, kontradiktorni, neodređeni ili imaju druge formalne i očigledne nedostatke".²⁰ Panel podseća da je "žalilac dužan da iznese ne samo u čemu se sastoji greška, već i da dovoljno precizno objasni na koji način ta greška bitno utiče na osporavanu odluku".²¹ Panel ne može uspešno i efikasno da vrši svoje funkcije ukoliko podnesci strana nisu fokusirani, strukturirani, jasni i dobro obrazloženi.²²

¹⁸ Tužilaštvo je najavilo da namerava da podnese javnu redigovanu verziju odgovora. V. odgovor, stav 3.

¹⁹ V. npr. KSC-BC-2020-07, F00007, Odluka o žalbi odbrane na odluku o preliminarnim podnescima, 23. jun 2021. (u daljem tekstu: odluka o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*), stav 13; odluka o Tačijevoj žalbi, stav 10.

²⁰ Odluka o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*, stav 14 i pravni izvori na koje se upućuje.

²¹ Odluka o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*, stav 14 i pravni izvori na koje se upućuje.

²² Odluka o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*, stav 14.

8. Primenivši ta osnovna načela, panel je najpre ustanovio da sledeće argumente treba odbaciti po kratkom postupku: (i) argumente koji su irelevantni u odnosu na pobijanu odluku ili argumente koji su prvi put izneti u žalbi; (ii) argumente u kojima se ne navodi koji se zaključci osporavaju ili u kojima su zaključci pogrešno prikazani i (iii) puke tvrdnje, koje nisu potkrepljene nikakvim dokazima, nerazrađene tvrdnje ili slučajeve kada žalilac uopšte nije ukazao na grešku.²³

9. Panel Apelacionog suda primećuje da Šalja u više navrata u žalbi nije naveo koje tačno delove pobijane odluke osporava.²⁴ Panel podseća da je, shodno Uputstvu Sekretarijata o spisima i podnescima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Uputstvo), žalilac dužan da tačno navede na koje se podneske poziva.²⁵ Uprkos tome, panel smatra da je u interesu pravde da razmotri meritum žalbenog zahteva Šalje. Međutim, Panel upozorava Šalju da se ubuduće pri podnošenju podnesaka strogo pridržava Uputstva.

B. POVREDA PRAVA ODBRANE DA SVRSISHODNO ODGOVORI NA PODNESAK TUŽILAŠTVA (PRVA TAČKA ŽALBE)

1. Argumenti strana u postupku

10. Šalja tvrdi da je došlo do proceduralnih grešaka usled kojih nije mogao svrsishodno da odgovori na protivljenje tužilaštva njegovom zahtevu za privremeno puštanje na slobodu.²⁶ On tvrdi da su mu osnovni dokumenti na osnovu kojih su izdati

²³ V. npr. KSC-BC-2020-07, F00005, Odluka o žalbi Nasima Haradinaja na odluku o preispitivanju pritvora, 9. februar 2021. (u daljem tekstu: odluka o Haradinajevoj žalbi), stav 29 i pravni izvori na koje se upućuje; odluka o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*, stav 15.

²⁴ U okviru šeste tačke žalbe se direktno citiraju osporavani delovi pobijane odluke, ali se u fusnoti ne navodi o kojim se stavovima radi (v. žalbu, stavovi 41-42. V. takođe žalbu, stav 12); u okviru četvrte i osme tačke žalbe uopšteno se pominje pobijana odluka, ali se u fusnotama ne navodi nijedan konkretan stav ili zaključak (v. žalbu, stavovi 31, 35-37, 45-46); u okviru sedme i devete tačke žalbe nijednom se ne pominje pobijana odluka (v. žalbu, stavovi 44, 47).

²⁵ KSC-BD-15, Uputstvo Sekretarijata za rad, Spisi i podneseci pred Specijalizovanim većima Kosova, 17. maj 2019, član 32(2). V. takođe odluku o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*, stav 17.

²⁶ Žalba, stav 15. V. takođe žalbu, stav 16; repliku, stavovi 3-6.

nalog za hapšenje i nalog za pritvor obelodanjeni tek 15. aprila, i to u krajnje redigovanoj verziji.²⁷ Dana 27. maja 2021, Šalja je podneo zahtev za privremeno puštanje na slobodu.²⁸ Dana 9. juna 2021, tužilaštvo je odgovorilo na njegov zahtev, u odgovoru obelodanilo "neke relevantne informacije", i zatražilo od sudije za prethodni postupak da promeni stepen tajnosti tih, kao i još nekih dokumenata.²⁹ Sudija za prethodni postupak je odobrio taj zahtev i o tome obavestio odbranu u petak, 11. juna 2021. Šalja tvrdi da je odbrana tek u toj fazi bila u mogućnosti da u celosti sagleda primedbe tužilaštva. Međutim, na njih je mogla da reaguje samo putem replike, ne duže od 2.000 reči, koju je trebalo da podnese do ponedeljka, 14. juna 2021.³⁰ Šalja tvrdi i da sudija za prethodni postupak nije uzeo u obzir kolika je nepravda naneta odbrani usled kasnog obelodanjivanja ključnih informacija, kao i da nije razmotrio pritužbu vezanu za kršenje prava odbrane.³¹

11. Tužilaštvo u odgovoru tvrdi da je sudija za prethodni postupak ispravno postupao prilikom preispitivanja Šaljinog pritvora.³² Prema rečima tužilaštva, Šalja je još pre nego što je podneo zahtev za privremeno puštanje na slobodu primio nekoliko dokumenata koji su mu pružali uvid u razloge za pritvor, čime je postignuta "jednakost procesnih sredstava" u odnosu na tužilaštvo. Tužilaštvo ističe da su verzije odluke o izdavanju naloga za hapšenje i samog naloga za hapšenje koje su optuženom dostavljene sadržale samo manji broj redakcija.³³ Uz to, tužilaštvo podseća da je sudija za prethodni postupak promenio stepen tajnosti relevantnih dokumenata pre nego što je Šalja podneo repliku i dodaje da je Šalja mogao da zatraži produženje roka ukoliko

²⁷ Žalba, stav 17.

²⁸ Žalba, stav 6. V. zahtev od 27. maja 2021..

²⁹ Žalba, stav 18, gde se upućuje na F00042/RED, Javna redigovana verzija 'Odgovora tužilaštva na zahtev za privremeno puštanje na slobodu u ime g. Pjetera Šalje,' podneska br. KSC-BC-2020-04/F00042, od 9. juna 2021, 22. jun 2021. (originalna verzija zavedena je 9. juna 2021) (u daljem tekstu: odgovor od 9. juna 2021). V. takođe žalbu, stav 20.

³⁰ Žalba, stavovi 17-18, 20; replika, stavovi 4-6. V. takođe F00044/RED, Javna redigovana verzija replike na odgovor tužilaštva na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, 17. jun 2021. (originalna verzija zavedena je 14. juna 2021) (u daljem tekstu: replika od 14. juna 2021).

³¹ Žalba, stavovi 19-22.

³² Odgovor, stavovi 14, 18.

³³ Odgovor, stavovi 15, 17.

je želeo da dodatno prouči dokumente kojima je promenjen stepen tajnosti.³⁴ Na kraju tužilaštvo iznosi argument da Šalja nije naveo da su prethodno redigovani delovi dokumenata kojima je promenjen stepen tajnosti sadržali neku činjenicu zbog koje bi sudija za prethodni postupak na drugačiji način analizirao razloge za pritvor.³⁵

12. Šalja u replici tvrdi da argument tužilaštva da je materijal kojim je raspolagao pre nego što je podneo zahtev od 27. maja 2021. sadržao samo manji broj redakcija predstavlja "krajnje netačan prikaz količine brisanog teksta u materijalu obelodanjenom odbrani".³⁶ Pored toga, Šalja navodi da nije želeo da traži produženje roka za podnošenje replike jer "ne prihvata nikakvo odugovlačenje u donošenju odluke o zakonitosti njegovog pritvora".³⁷

2. Ocena panela Apelacionog suda

13. Panel podseća na uslov da svako lišavanje slobode mora da bude u skladu s materijalnim i proceduralnim odredbama propisanim zakonom.³⁸ S obzirom na posledice koje lišavanje slobode ima na osnovna prava optuženih, postupak osporavanja zakonitosti pritvora mora da ispunjava osnovne uslove pravičnog suđenja, uključujući pravo strane da bude upućena i da reaguje na zapažanja ili dokaze koje iznese druga strana.³⁹ Kao što je zaključio Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP): "Informacije koje su ključne za ocenu zakonitosti pritvora moraju se na valjan način staviti na raspolaganje braniocu osumnjičenog".⁴⁰

³⁴ Odgovor, stav 16.

³⁵ Odgovor, stavovi 15-17.

³⁶ Replika, stav 4.

³⁷ Replika, stav 7.

³⁸ KSC-CC-PR-2017-01, F00004, Odluka o oceni ustavnosti Pravilnika o postupku i dokazima usvojenog na plenarnoj sednici 17. marta 2017. i upućenog Specijalizovanom veću Ustavnog suda u skladu sa članom 19(5) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu, 26. april 2017, stav 111.

³⁹ V. odluku o Haradinajevoj žalbi, stav 43 (gde se ističe da ne postoji precizna procedura za preispitivanje pritvora, ali da se mora obezbediti jednakost procesnih sredstava). V. takođe ESLjP, *Oravec v. Croatia*, br. 51249/11, Judgment, 11. jul 2017, stav 67.

⁴⁰ ESLjP, *Podeschi v. San Marino*, br. 66357/14, Judgment, 13. april 2017, stav 176; v. takođe ESLjP, *Albrechtas v. Lithuania*, br. 1886/06, Judgment, 19. januar 2016, stav 75; ESLjP, *Emilian-George Igna v.*

14. U pobijanoj odluci sudija za prethodni postupak je odbio Šaljine argumente na osnovu sledećeg: (i) Šalja je u zahtevu za privremeno puštanje na slobodu delom anticipirao koji su argumenti tužilaštva; (ii) tužilaštvo je u odgovoru obelodanilo predmetne informacije i (iii) sudija za prethodni postupak promenio je stepen tajnosti relevantnih dokumenata kako bi odbrana u replici mogla valjano da odgovori na argumente tužilaštva.⁴¹ Panel primećuje da je tužilaštvo u odgovoru od 9. juna 2021. obelodanilo neke informacije i tražilo da se stepen tajnosti sledećih dokumenata promeni iz "strogo poverljivo i *ex parte*" u "poverljivo": F00002 (Zahtev za izdavanje naloga za hapšenje i naloga za dovođenje) i F00008 (Odluka po zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje i naloga za dovođenje). Stepen tajnosti tih podnesaka promenjen je 10. juna 2021, shodno nalogu sudije za prethodni postupak.⁴² Pored toga, video-snimak i transkript razgovora koji je tužilaštvo obavilo 11. i 12. februara 2019. obelodanjeni su odbrani 11. juna 2021.⁴³

15. Analiza Šaljinog zahteva od 27. maja 2021. ukazuje da je Šalja bio u poziciji da oceni argumente tužilaštva protiv privremenog puštanja na slobodu i da detaljno argumentuje svoj stav da tužilaštvo nije iznelo osnov za tvrdnju da bi on mogao da izazove neku od opasnosti iz člana 41(6)(b) Zakona.⁴⁴ Uz to, Šalja ističe da je odbrana tek 11. juna 2021. bila u mogućnosti da u celosti sagleda razloge protivljenja tužilaštva,⁴⁵ ali pritom ne objašnjava da li i u čemu bi se njegovo izjašnjenje razlikovalo i da li bi bio u mogućnosti da na argumente tužilaštva odgovori na neki konkretan (drugačiji) način da su mu ti dokumenti ranije bili dostupni.

Romania, br. 21249/05, Judgment, 26. novembar 2013, stav 27. V. takođe odluku o Haradinajevoj žalbi, stav 43.

⁴¹ Pobijana odluka, stav 12.

⁴² Odbrana tvrdi da je o promeni stepena tajnosti tih dokumenata obavestena 11. juna 2021. V. žalbu, stav 18. V. takođe odgovor od 9. juna 2021, stav 21.

⁴³ V. paketi obelodanjivanja 8-9, 11. jun 2021.

⁴⁴ Zahtev od 27. maja 2021., stavovi 16, 18-53.

⁴⁵ Žalba, stavovi 17-18, 20. V. takođe žalbu, stav 6; replika, stavovi 4-6.

16. Odbrana nije konkretno objasnila ni na koje je argumente tužilaštva morala da odgovori u svojoj replici od 14. juna 2021.⁴⁶ U vezi s prirodom materijala koji je odbrani dostavljen 10. i 11. juna 2021. i razmerama obelodanjivanja, panel skreće pažnju da je odbrana sama potvrdila da je “taj novi materijal, [obelodanjen 11. juna 2021,] video verzija transkripta razgovora sa optuženim koji je ranije već obelodanjen [...]. On sadrži i redigovane verzije već obelodanjenog materijala koji prethodno nije bio značajno redigovan.”⁴⁷

17. Kada strana u postupku ulaže žalbu zbog povrede prava na pravično suđenje, ona mora da pokaže da joj je tom povredom naneta nepravda koja u znatnoj meri ograničava pravo na delotvornu odbranu.⁴⁸ Šalja tvrdi da sudija za prethodni postupak nije uzeo u obzir obim nanete nepravde,⁴⁹ ali niti potkrepljuje tu svoju tvrdnju niti objašnjava na koji način su povređeni interesi odbrane. Suprotno tome, u zahtevu od 27. maja 2021. i replici od 14. juna 2021. Šalja je izneo opsežne argumente kojima se protivi pritvoru. Panel stoga smatra da Šalja nije pokazao da su bitno povređeni interesi odbrane.

18. Na kraju, panel smatra da je Šalja, ako mu je bilo potrebno više vremena da dostavi repliku, sudiji za prethodni postupak mogao da podnese zahtev za produženje roka i da je trebalo to da učini. U tom pogledu, panel smatra neuverljivim argument odbrane da to nije učinjeno da bi se izbeglo odugovlačenje u donošenju odluke o zakonitosti pritvora i zato što bi podnošenje takvog zahteva “produžilo trajanje pritvora”.⁵⁰ Šta više, odbrana je u drugim situacijama tražila produženje roka

⁴⁶ Žalba, stavovi 6, 17-18, 20; replika, stavovi 4-6. V. takođe replika od 14. juna 2021.

⁴⁷ Transkript od 21. juna 2021, str. 58.

⁴⁸ V. odluku o Haradinajevoj žalbi, stav 44. V. takođe odluku o Haradinajevoj žalbi, stav 43. V. takođe MKSJ, *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, IT-04-84-A, Presuda, 19. jul 2010, stav 17; ICTR, *Renzaho v. Prosecutor*, ICTR-97-31-A, Judgement, 1. april 2011, stavovi 196, 210.

⁴⁹ Žalba, stav 20.

⁵⁰ Replika, stav 7.

za podnošenje podnesaka u vezi sa zakonitošću pritvora optuženog, na primer, u slučaju preliminarog podneska.⁵¹

19. Panel stoga smatra da Šalja nije pokazao da je sudija za prethodni postupak pogrešio u primeni prava ili da je zloupotrebio svoje diskreciono pravo i time prekršio neko njegovo osnovno pravo. Panel stoga odbija prvu tačku Šaljine žalbe.

C. POGREŠNA PRIMENA KRITERIJUMA IZ ČLANA 41(6)(B) ZAKONA (DRUGA TAČKA ŽALBE)

1. Argumenti strana u postupku

20. Šalja tvrdi da je, uprkos zahtevima iz člana 29(2) Ustava Kosova, međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima i jasnom formulacijom člana 41(6) Zakona, sudija za prethodni postupak pogrešio primenivši "jedinstveni standard prema kojem mora biti manje nego izvesno ali više nego tek moguće da će neka opasnost nastupiti".⁵² Šalja dalje tvrdi da je standard koji je primenio sudija za prethodni postupak nespojiv sa eksplicitnim zahtevom iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona da su potrebni jasni osnovi da se smatra da će optuženi *zaista* ometati tok postupka, i zahtevom iz člana 41(6)(b)(iii) Zakona da je neophodno pokazati da će se opasnost od ponovnog izvršenja krivičnog dela *zaista* ostvariti.⁵³

21. Tužilaštvo odgovara da je sudija za prethodni postupak primenio ispravan pravni standard i da Šalja prenebregava ranije zaključke panela Apelacionog suda u kojima je jasno definisan kriterijum za procenu opasnosti prema članu 41(6)(b) Zakona.⁵⁴

⁵¹ V. npr. transkript od 21. juna 2021, str. 56-60.

⁵² Žalba, stavovi 23-25. V. takođe žalbu, stav 26, gde se upućuje na pobijanu odluku, stavovi 16, 27-28, 35, 40-41; replika, stavovi 3, 8.

⁵³ Žalba, stavovi 24, 26; replika, stavovi 3, 8.

⁵⁴ Odgovor, stavovi 19-22.

2. Ocena panela Apelacionog suda

22. Panel podseća da, bez obzira na to što se u članu 41(6)(b)(ii) Zakona ne koristi reč “opasnost”, za tri podtačke člana 41(6)(b) Zakona važi isti kriterijum, koji podrazumeva analizu opasnosti.⁵⁵ Šalja nije konkretno naveo u čemu se sastoji nedoslednost zaključaka sudije za prethodni postupak.

23. Panel naglašava da je za sprečavanje proizvoljnosti važno navesti konkretno obrazloženje i konkretne osnove na koje je sudija za prethodni postupak dužan da se pozove kad donosi odluke kojima odobrava meru pritvora. Standard koji je sudija dužan da primeni je da je, s jedne strane, manje nego izvesno ali, s druge strane, više nego tek moguće da će opasnost nastupiti.⁵⁶

24. Pored toga, član 41(6)(b) Zakona od sudije za prethodni postupak ne zahteva da se uveri u to da će se opasnosti navedene u podtačkama od (i) do (iii) zaista ostvariti ukoliko optuženi bude pušten na slobodu, niti u to da postoji velika verovatnoća da će se to dogoditi. Sudija za prethodni postupak mora se uveriti u to da postoje “[jasni] osnovi da se smatra” da postoji opasnost da će se to dogoditi. Pitanje koje se postavlja u članu 41(6)(b) Zakona je da li je tužilaštvo iznelo konkretno obrazloženje na osnovu dokaza da postoji dovoljno realna mogućnost da će se ostvariti (jedna ili više) opasnosti navedenih u podtačkama 41(6)(b)(i)–(iii) Zakona. U tom smislu, radi se o činjeničnom pitanju koje zavisi od konkretnih okolnosti svakog slučaja.⁵⁷

25. Panel Apelacionog suda podseća da je gore rezimirani kriterijum definisao u svojim ranijim odlukama i da je on merodavan i za ovu odluku. Kad je reč o argumentima kojima Šalja potkrepljuje tu tačku žalbe, prema tumačenju panela, on tvrdi da je sudija za prethodni postupak “primenio jedinstveni standard prema kojem

⁵⁵ Odluka o Seljimijevoj žalbi, stav 32; odluka o Krasnićijevoj žalbi, stav 20.

⁵⁶ V. odluku o Tačijevoj žalbi, stav 22; odluka o Veseljijevoj žalbi, stav 17; odluka o Seljimijevoj žalbi, stav 40; odluka o Krasnićijevoj žalbi, stav 26.

⁵⁷ Odluka o Tačijevoj žalbi, stav 24; odluka o Veseljijevoj žalbi, stav 19; odluka o Seljimijevoj žalbi, stav 44; odluka o Krasnićijevoj žalbi, stav 28.

mora biti manje nego izvesno ali više nego tek moguće da će neka opasnost nastupiti”.⁵⁸ Panel s tim u vezi primećuje da je sudija za prethodni postupak (u stavovima 16, 27, 28, 35, 40 i 41 pobijane odluke) zaključio da je svaka od opasnosti koje je tokom razmatranja utvrdio “veća od puke mogućnosti da će se opasnost ostvariti”.

26. Panel smatra da to što se Šalja samo poziva na te zaključke, bez dodatnih objašnjenja, nije dovoljan dokaz da je sudija za prethodni postupak pogrešio pri vršenju procene. Panel napominje da Šalja u okviru ove tačke žalbe nije naveo nijedan primer da sudija za prethodni postupak nije izneo konkretno obrazloženje i konkretne osnove za svoju odluku.

27. Panel takođe smatra da se izraz “veća od puke mogućnosti da će se opasnost ostvariti” može tumačiti na niz načina, ali da je opravdano zaključiti da, s obzirom na kontekst, taj izraz podrazumeva da postoje “jasni osnovi da se smatra”, u smislu člana 41(6)(b) Zakona. S tim u vezi, panel napominje da je sudija za prethodni postupak u pobijanoj odluci jasno naveo da se u članu 41(6)(b) Zakona odražava načelo po kome zadržavanje lica u pritvoru može biti opravdano samo ukoliko postoje konkretne naznake da je to zaista u javnom interesu i koje odnose prevagu nad pravom lica na slobodu.⁵⁹ Podsećajući da priroda ocene prema članu 41(6)(b) Zakona sadrži element slobodne ocene sudije,⁶⁰ panel zaključuje da Šalja nije dovoljno precizno objasnio kakvu je grešku sudija za prethodni postupak napravio vršeći svoje diskreciono pravo. Panel stoga odbija drugu tačku Šaljine žalbe.

⁵⁸ Žalba, stav 26, gde se upućuje na pobijanu odluku, stavovi 16, 27-28, 35, 40-41 gde je sudija za prethodni postupak zaključio da je utvrđena opasnost “veća od puke mogućnosti da će se opasnost ostvariti”. V. takođe žalbu, stavovi 23-25; replika, stavovi 3, 8.

⁵⁹ Pobijana odluka, stav 16.

⁶⁰ Odluka o Gucatiyevoj žalbi, stavovi 49-51. V. takođe pobijanu odluku, stav 17, i izvore na koje se upućuje.

D. GREŠKE U OCENI PREMA ČLANU 41(6)(B) ZAKONA (TREĆA, ČETVRTA I PETA TAČKA ŽALBE)

1. Član 41(6)(b)(i) Zakona (treća tačka žalbe)

28. U pobijanoj odluci sudija za prethodni postupak je zaključio da bi se uslovima koje je Šalja predložio kako bi potkrepio svoj alternativni zahtev za privremeno puštanje na slobodu mogla umanjiti opasnost od bekstva.⁶¹

29. Panel Apelacionog suda naglašava da strana koja tvrdi da je počinjena greška u primeni prava ili greška u utvrđivanju činjeničnog stanja mora da pokaže da navodna greška čini odluku ništavnom ili da je zbog nje došlo do sudske greške. Štaviše, panel uopšte nije u obavezi da razmatra tvrdnje neke strane ukoliko se njima ne navode greške u primeni prava koje odluku čine ništavnom ili ukoliko se njima ne navode greške u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog kojih je došlo do sudske greške.⁶² Pošto sudija za prethodni postupak svoj zaključak da Šalji treba produžiti pritvor ne zasniva na konstataciji o opasnosti od bekstva, panel bez daljeg razmatranja odbacuje tu tačku žalbe.⁶³

2. Član 41(6)(b)(ii) Zakona (četvrta tačka žalbe)

(a) Argumenti strana u postupku

30. Šalja podseća da se zaključak iz pobijane odluke da će on ometati tok postupka pred Specijalizovanim većima temelji na:[BRISANO].⁶⁴ Međutim, Šalja tvrdi da nema nikakvih dokaza da je ikada, direktno ili indirektno, čak i pokušao da ometa tok postupka.⁶⁵

⁶¹ Pobijana odluka, stav 45.

⁶² V. npr. odluku o Tačijevoj žalbi, stav 32; odluku o Seljimijevoj žalbi, stav 50; ICTR, *Rutaganda v. Prosecutor*, ICTR-96-3-A, Judgement, 26. maj 2003, stav 18.

⁶³ Žalba, stavovi 27-30; replika, stavovi 3, 9-12. V. takođe odgovor, stav 23.

⁶⁴ Žalba, stavovi 31, 34; replika, stav 3.

⁶⁵ Žalba, stav 32; replika, stav 13.

31. Šalja ističe da [BRISANO], da [BRISANO], bez prisustva advokata i [BRISANO].⁶⁶ U vezi s tim da li je znao za dokaze kojima se tereti, Šalja takođe tvrdi da je, suprotno zaključku sudije za prethodni postupak, [BRISANO].⁶⁷ Prema Šaljinim rečima, sudija za prethodni postupak nije uzeo u obzir mogućnost da činjenica da je nedavno optužen [BRISANO].⁶⁸

32. Šalja navodi da je, [BRISANO], znao za optužbe za koje se tereti, [BRISANO].⁶⁹ Po njegovom mišljenju, sudija za prethodni postupak nije imao razloga da zaključi da se opasnost od vršenja pritiska na svedoke povećala [BRISANO].⁷⁰ Šalja tvrdi da sudija za prethodni postupak nije razmotrio ni tvrdnju odbrane da obimne zaštitne mere koje su dosad odobrene umanjuju opasnost od ometanja postupka.⁷¹

33. Tužilaštvo odgovara da se Šalja naprosto ne slaže sa odlukom sudije za prethodni postupak, što nije dovoljno da se konstatuje greška.⁷² Tužilaštvo podseća na zaključke sudije za prethodni postupak [BRISANO] sa činjeničnog i pravnog aspekta dovoljan za zaključak da postoji opasnost da će vršiti pritisak na svedoke.⁷³ Tužilaštvo dalje tvrdi da je sudija za prethodni postupak bio u pravu kad je zaključio da je opasnost veća otkako je Šalja zvanično, putem optužnice, optužen za krivično delo.⁷⁴ [BRISANO], tužilaštvo tvrdi da je sudija za prethodni postupak s pravom odbacio argumente odbrane u vezi sa zaštitnim merama u ovom predmetu.⁷⁵

⁶⁶ Žalba, stav 33.

⁶⁷ Žalba, stav 34.

⁶⁸ Žalba, stavovi 35-36.

⁶⁹ Žalba, stav 36.

⁷⁰ Žalba, stav 36.

⁷¹ Žalba, stav 37, gde se upućuje na MKSJ, *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, IT-04-84-PT, Odluka po zahtevu Ramuša Haradinaja za privremeno puštanje na slobodu, 6. jun 2005 (u daljem tekstu: odluka MKSJ u predmetu *Haradinaj*), stav 49. V. takođe repliku, stav 14.

⁷² Odgovor, stavovi 24, 28.

⁷³ Odgovor, stavovi 25-27.

⁷⁴ Odgovor, stav 28.

⁷⁵ Odgovor, stav 29.

(b) Ocena panela Apelacionog suda

34. Sudija za prethodni postupak je istakao [BRISANO].⁷⁶ Sudija za prethodni postupak je istakao i da je [BRISANO].⁷⁷ Po mišljenju sudije za prethodni postupak, [BRISANO].⁷⁸ Panel smatra da je, suprotno Šaljinim tvrdnjama,⁷⁹ sudija za prethodni postupak očigledno uzeo u obzir argument odbrane da je Šalja odbio bilo kakvu komunikaciju sa [BRISANO].⁸⁰ Međutim, po mišljenju sudije za prethodni postupak, Šalja sada zna da [BRISANO], usled čega je opasnost od vršenja pritiska na njega veća.⁸¹

35. Panel primećuje da Šalja u žalbi mahom ponavlja argumente koje je sudija za prethodni postupak ranije odbio,⁸² a ne ukazuje na neku jasnu grešku.⁸³ U svakom slučaju, panel se slaže sa sudijom za prethodni postupak da [BRISANO] i da [BRISANO], bez prisustva advokata, ne umanjuje ozbiljnost [BRISANO].⁸⁴

36. Iz [BRISANO] vidi se da [BRISANO] o krivičnim delima izvršenim 1998. i 1999. na Kosovu i Albaniji.⁸⁵ [BRISANO] može se smatrati dokazom da je [BRISANO].⁸⁶ Iako informacije o [BRISANO] ukazuju na postojanje opasnosti od ometanja toka postupka pred Specijalizovanim većima, one ipak, kao što je naglasio sudija za prethodni postupak,⁸⁷ [BRISANO].

⁷⁶ Pobjijana odluka, stav 32.

⁷⁷ Pobjijana odluka, stav 33.

⁷⁸ Pobjijana odluka, stav 33.

⁷⁹ Žalba, stav 34.

⁸⁰ Pobjijana odluka, stav 34.

⁸¹ Pobjijana odluka, stav 34.

⁸² V. žalbu, stavovi 32-34, 36. V. takođe zahtev od 27. maja 2021, stavovi 13-14, 16-19.

⁸³ V. npr. odluku o Gucatiyevoj žalbi, stav 64; odluku o Tačijevoj žalbi, stav 60.

⁸⁴ V. pobjijanu odluku, stav 32. V. takođe pobjijanu odluku, stav 33.

⁸⁵ [BRISANO].

⁸⁶ V. npr. [BRISANO].

⁸⁷ Pobjijana odluka, stav 33.

37. Po mišljenju panela, još je značajnije to što [BRISANO].⁸⁸ Kao što je Šalja sam potvrdio, [BRISANO].⁸⁹

38. S druge strane [BRISANO] Šalja, kao optuženi u ovom predmetu, sada zna da [BRISANO] i da tužilaštvo [BRISANO]. Stoga panel smatra da je sudija za prethodni postupak imao diskreciono pravo da prilikom ocene opasnosti od ometanja postupka uzme u obzir, između ostalog, Šaljin status optuženog lica.⁹⁰ Po mišljenju panela, za ovu odluku nije relevantna činjenica da je Šalja već znao da [BRISANO]. Panel se stoga nije uverio da je sudija za prethodni postupak neopravdano zaključio da postoji opasnost da će Šalja ometati tok postupka.

39. Na kraju, panel ima u vidu Šaljin argument da postojanje zaštitnih mera treba uzeti u obzir kao faktor koji umanjuje opasnost od ometanja postupka i da je sudija za prethodni postupak u najmanju ruku trebalo to da uzme u obzir.⁹¹ On dodaje da [BRISANO] ne bi smelo da umanjuje mogućnost da bude privremeno pušten na slobodu, pošto mu nisu poznati njihove adrese, podaci za kontakt i informacije o tome gde se nalaze.⁹²

40. Panel smatra da bi bilo bolje da je sudija za prethodni postupak detaljnije razmotrio faktor zaštitnih mera. Međutim, po mišljenju panela, obrazloženje pobijane odluke i rezime argumenata odbrane, uključujući pominjanje postojećih zaštitnih mera,⁹³ ukazuju na to da je sudija za prethodni postupak uzeo u obzir postojanje zaštitnih mera kad je konstatovao opasnost od ometanja postupka.⁹⁴

41. U svakom slučaju, Šalja ničim nije potkrepio argument da zaštitne mere “moraju” biti uzete u obzir kao faktor koji umanjuje opasnost od ometanja *u svakom*

⁸⁸ V. npr. [BRISANO].

⁸⁹ V. žalbu, stav 33.

⁹⁰ V. pobijanu odluku, stav 34.

⁹¹ Žalba, stav 37.

⁹² Replika, stav 14.

⁹³ Pobijana odluka, stav 29.

⁹⁴ V. pobijanu odluku, stavovi 32-35.

predmetu. Panel podseća da Specijalizovana veća nisu dužna da se pridržavaju prakse međunarodnih krivičnih sudova, ali da jeste bilo slučajeva kad su sudska veća pri odlučivanju o privremenom puštanju na slobodu uzimala u obzir postojanje zaštitnih mera kao faktor koji umanjuje opasnosti.⁹⁵ Međutim, u drugim prilikama je postojanje zaštitnih mera upravo bilo uzrok veće zabrinutosti sudskih veća po pitanju odobravanja privremenog puštanja na slobodu.⁹⁶ U svakom slučaju, apstraktno pitanje da li bi zaštitne mere trebalo da imaju ikakav uticaj ne treba rešavati ovom prilikom, pošto je uloga panela ograničena na utvrđivanje da li je odbrana pokazala da je sudija za prethodni postupak pri donošenju odluke napravio grešku ili zloupotrebio diskreciono pravo. Panel ima u vidu da [BRISANO].⁹⁷ Kao što je primetio sudija za prethodni postupak, Šalja sada zna [BRISANO].⁹⁸ Panel stoga smatra da to što se sudija za prethodni postupak nije detaljno bavio uticajem zaštitnih mera na opasnost od ometanja postupka ne poništava njegov zaključak da takva opasnost postoji, s obzirom na konkretne okolnosti u ovom predmetu. Uz to, iako je uzeo u obzir Šaljinu tvrdnju da [BRISANO] ne bi trebalo da se nužno negativno odrazi na njegov zahtev za privremeno puštanje na slobodu, panel smatra da sudija za prethodni postupak nije pogrešio kad je zaključio da to “znatno povećava opasnost od [BRISANO]”.⁹⁹

42. S obzirom na navedeno, panel stoga odbija Šaljine argumente o pogrešnoj oceni prema članu 41(6)(b)(ii) Zakona.

⁹⁵ Odluka o Veseljijevoj žalbi, stav 51, gde se upućuje na odluku MKSJ-a u predmetu *Haradinaj*, stav 49; SCSL, *Prosecutor v. Sesay*, SCSL-04-15-PT, Decision on Application of Issa Sesay for Provisional Release, 31. mart 2004, stav 54. V. takođe žalbu, stav 37.

⁹⁶ Odluka o Veseljijevoj žalbi, stav 51, gde se upućuje na MKSJ, *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, IT-05-87-T, Odluka po objedinjenom zahtevu odbrane za privremeno puštanje na slobodu tokom zimske pauze u radu suda, 5. decembar 2006, stav 13.

⁹⁷ V. gore, stav **Error! Reference source not found.** V. takođe pobijanu odluku, stavovi 32-34; repliku od 14. juna 2021, stav 19.

⁹⁸ Pobijana odluka, stav 34.

⁹⁹ Pobijana odluka, stav 34.

3. Član 41(6)(b)(iii) Zakona

43. Panel Apelacionog veća podseća na to da uslove utvrđene članom 41(6)(b) Zakona treba tumačiti kao alternativne.¹⁰⁰ Ukoliko je jedan od njih ispunjen, ostali se ne moraju analizirati da bi se produžio pritvor. S tim u skladu ne moraju se analizirati ni Šaljine tvrdnje o greškama u vezi člana 41(6)(b)(iii) Zakona.¹⁰¹ Kakve god da zaključke panel donese o tim tvrdnjama, oni se ne bi odrazili na ishod pobijane odluke, budući da je panel već utvrdio da sudija za prethodni postupak nije počinio grešku zaključivši da postoji opasnost od ometanja postupka iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona, te da je neophodno da se pritvor produži. Ipak, panel mora da razmotri argumente koje su strane u postupku iznele o srazmernosti mere pritvora pre početka suđenja. Panel, isto tako, mora da razmotri i pitanje da li je sudija za prethodni postupak pogrešno zaključio da se opasnost od ometanja postupka ne bi mogla umanjiti primenom predloženih uslova.

E. GREŠKE PRI OCENJIVANJU SRAZMERNOSTI MERE PRITVORA (SEDMA I OSMA TAČKA ŽALBE)

1. Argumenti strana u postupku

44. Šalja tvrdi da, budući da nema indicija da će zloupotrebiti privatna sredstva komunikacije kako bi ometao postupak, obrazloženje sudije za prethodni postupak predstavlja “paušalnu zabranu privremenog puštanja na slobodu”, što se, shodno praksi ESLJP, kosi s načelom srazmernosti.¹⁰²

45. Šalja tvrdi da sudija za prethodni postupak “srazmernost mere pritvora nije ocenio u odnosu na značaj pretpostavke nevinosti” i ostalih osnovnih prava garantovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu:

¹⁰⁰ V. npr. odluku o Veseljijevoj žalbi, stav 53; odluku o Krasnićijevoj žalbi, stav 66; odluku o Seljimijevoj žalbi, stav 76; odluku o Tačijevoj žalbi, stav 78.

¹⁰¹ V. žalbu, stavovi 38-40; repliku, stavovi 3, 13.

¹⁰² Žalba, stav 44; replika, stavovi 3, 15.

EKLjP).¹⁰³ Pozivajući se na praksu ESLjP, Šalja dalje tvrdi da se pri oceni srazmernosti ne bi trebalo ograničavati samo na trajanje pritvora.¹⁰⁴

46. Tužilaštvo odgovara da je, suprotno Šaljinoj tvrdnji da obrazloženje sudije za prethodni postupak predstavlja “paušalnu zabranu privremenog puštanja na slobodu”, procena sudije za prethodni postupak bila prilagođenja konkretnim okolnostima ovog predmeta, uključujući okolnosti samog Šalje i stepen u kojem se konstatovana opasnost može adekvatno umanjiti.¹⁰⁵

47. Tužilaštvo u odgovoru dalje tvrdi da su Šaljini argumenti pogrešni.¹⁰⁶ Zapravo, pri oceni srazmernosti mere pritvora, sudija za prethodni postupak jeste uzeo u obzir pretpostavku nevinosti optuženog lica kao i raniju odluku panela Apelacionog suda u kojoj je rezimiran uslov srazmernosti prema članu 5(1)(c) EKLjP.¹⁰⁷

2. Ocena panela Apelacionog suda

48. Panel pre svega primećuje da je sudija za prethodni postupak u pobijanoj odluci “naglasio da se analiza mere pritvora pre početka suđenja uvek vrši u kontekstu pretpostavke nevinosti pritvorenog lica”.¹⁰⁸ Panel se slaže da svaka analiza pritvora pre početka suđenja, uključujući analizu srazmernosti mere pritvora, za polazište mora da ima pretpostavku nevinosti. Pored toga, sudija za prethodni postupak je, mada samo kratko, naročito skrenuo pažnju na važnost načela srazmernosti prilikom odlučivanja o opravdanosti pritvora pre početka suđenja.¹⁰⁹ U tom pogledu, panel takođe podseća da pravilo 56(2) Pravilnika uređuje pitanje srazmernosti tako što zabranjuje da pritvoreno lice boravi u pritvoru “neopravdano dugo u periodu do početka suđenja”. Konkretno, sudija za prethodni postupak je prokomentarisao

¹⁰³ Žalba, stav 45.

¹⁰⁴ Žalba, stav 46; replika, stav 16.

¹⁰⁵ Odgovor, stav 35.

¹⁰⁶ Odgovor, stav 38.

¹⁰⁷ Odgovor, stav 39.

¹⁰⁸ Pobijana odluka, stav 13.

¹⁰⁹ Pobijana odluka, stav 49.

vreme koje je Šalja već proveo u pritvoru od 15. aprila 2021, i zaključio da je mera pritvora i dalje srazmerna.¹¹⁰ U skladu s ranijim odlukama veća Apelacionog suda, panel smatra da sudija za prethodni postupak nije pogrešio kad je, u ranoj fazi postupka, usvojio taj pristup, naročito s obzirom na to da se neophodnost daljeg pritvora preispituje svaka dva meseca, uključujući u fazi prethodnog postupka.¹¹¹

49. Iako Šalja tvrdi da sudija za prethodni postupak nije uzeo u obzir druge kriterijume koje je utvrdio ESLJP, on ponovo nije ni potkrepio ni objasnio tu svoju tvrdnju. Panel stoga po kratkom postupku odbacuje taj nerazrađeni argument.¹¹² Pored toga, panel smatra da pristup sudije za prethodni postupak u vezi s nemogućnošću nadzora komunikacije ne predstavlja "paušalnu zabranu" privremenog puštanja na slobodu, stoga što će u budućnosti, ukoliko mu budu predočene drugačije informacije, moći da donese drugačiju odluku.¹¹³ Iz tih razloga, ocena sudije za prethodni postupak ne dovodi u pitanje pretpostavku nevinosti i ne kosi se s načelom srazmernosti.

50. Shodno tome, tačke Šaljine žalbe u vezi sa ocenom srazmernosti njegovog boravka u pritvoru pre početka suđenja se odbijaju.

F. GREŠKE PRI OCENJIVANJU PREDLOŽENIH USLOVA (ŠESTA I DEVETA TAČKA ŽALBE)

1. Argumenti strana u postupku

51. Šalja tvrdi da nijedan razuman sud ne bi zaključio da nema načina da se njegova privatna komunikacija efikasno nadzire ukoliko bude privremeno pušten na slobodu ili stavljen u kućni pritvor. Šalja takođe tvrdi da sudija za prethodni postupak nije valjano razmotrio uslove iz člana 41(12) Zakona u vezi sa ograničavanjem ili

¹¹⁰ Pobjijana odluka, stav 49.

¹¹¹ V. npr. odluku o Veseljijevoj žalbi, stavovi 58-59; odluku o Seljimijevoj žalbi, stavovi 80-81. V. takođe pravilo 57(2) Pravidnika ; član 41(10) Zakona.

¹¹² V. gore, stav **Error! Reference source not found.**

¹¹³ *Contra* žalba, stav 44.

nadziranjem privatne komunikacije.¹¹⁴ Prema Šaljinim rečima, postoje “moćni softveri i uređaji za praćenje kojima se može ograničiti privatnost komunikacije”.¹¹⁵ Po njegovom mišljenju, sudija za prethodni postupak je doneo zaključak a da nije zatražio “konkretna izjašnjenja o tom pitanju koja su mogla biti dopunjena mišljenjem veštaka”.¹¹⁶ Šalja osporava i zaključak sudije za prethodni postupak da nadzor otežava činjenica da optuženi živi u zemlji u kojoj albanski nije zvanični jezik.¹¹⁷ On iznosi i uopšteniji argument da sudija za prethodni postupak nije razmotrio predlog odbrane da Šalja bude u kućnom pritvoru u njegovom stanu u Belgiji.¹¹⁸

52. Tužilaštvo u odgovoru navodi da je Šalja nedavno davao izjave u vezi s potencijalnim svedocima u ovom predmetu i da je izrazio spremnost da pribegne nasilju ili da preti nasiljem. Tužilaštvo tvrdi da su, imajući to u vidu, zaključci sudije za prethodni postupak bili apsolutno opravdani.¹¹⁹ Tužilaštvo tvrdi da je sudija za prethodni postupak s velikom pažnjom posebno razmotrio i mogućnost privremenog puštanja na slobodu i kućnog pritvora u Belgiji.¹²⁰ Pored toga, tužilaštvo ističe da je, suprotno onome što tvrdi Šalja, sudija za prethodni postupak eksplicitno razmotrio razne opcije za ograničavanje ili nadziranje privatne komunikacije, ali da ih je odbio, i za to izneo razloge, kao i da je uzeo u obzir neke praktične probleme u vezi s činjenicom da Šalja živi u Belgiji.¹²¹

2. Ocena panela Apelacionog suda

53. Panel će najpre razmotriti Šaljin argument da sudija za prethodni postupak nije razmotrio mogućnost kućnog pritvora kao alternativu za pritvor pre početka suđenja. Panel smatra da bi bilo bolje da je sudija za prethodni postupak detaljno objasnio zbog

¹¹⁴ Žalba, stav 42; replika, stavovi 3, 15.

¹¹⁵ Replika, stav 15.

¹¹⁶ Replika, stav 15.

¹¹⁷ Žalba, stav 43.

¹¹⁸ Žalba, stav 47; replika, stav 3.

¹¹⁹ Odgovor, stavovi 30-31. V. takođe odgovor, stavovi 36-37.

¹²⁰ Odgovor, stavovi 31-32.

¹²¹ Odgovor, stavovi 33-34.

čega nije uveren da je kućni pritvor dovoljan da umanjí opasnost od ometanja postupka i opasnost od izvršenja novih zločina. Međutim obrazloženje pobijane odluke koje je izneo sudija za prethodni postupak i rezime Šaljinih argumenata, uključujući razmatranje mogućnosti kućnog pritvora,¹²² ukazuju na to da je sudija za prethodni postupak razmotrio kućni pritvor kao alternativu.

54. Panel smatra da sudija za prethodni postupak, kada govori o problemima u nadzoru komunikacija “u zemlji u kojoj albanski nije zvanični jezik” implicitno govori o kućnom pritvoru u Belgiji kao alternativu.¹²³ Osim toga, upotreba izraza “sva druga dodatna ograničenja koja odredi sudija za prethodni postupak”,¹²⁴ takođe implicitno obuhvata kućni pritvor. Po mišljenju panela, to što sudija za prethodni postupak nije detaljno razmotrio kućni pritvor kao alternativnu meru ne poništava njegov zaključak da predloženi uslovi, uključujući eventualna dodatna ograničenja, ne bi u dovoljnoj meri umanjili opasnost od ometanja postupka. Razlog tome je činjenica da se zaključci sudije za prethodni postupak prvenstveno temelje na problemima u nadzoru Šaljine komunikacije s obzirom da mu je “na raspolaganju širok dijapazon sredstava za komunikaciju”.¹²⁵ Zaključak sudije za prethodni postupak da se “samo u okviru sistema nadzora komunikacije kakav postoji u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća komunikacija g. Šalje može efikasno ograničiti i nadzirati”¹²⁶ nužno implicira da predloženi kućni pritvor u ovoj fazi ne bi u dovoljnoj meri umanjio opasnost od ometanja postupka.

55. Panel dalje smatra da Šalja u argumentu o “potencijalnim troškovima prevođenja” njegove komunikacije na albanskom pogrešno tumači pobijanu odluku, budući da sudija za prethodni postupak ni u jednom trenutku nije pri donošenju zaključaka razmatrao troškove prevođenja – on je naprosto konstatovao da Šalja živi

¹²² Pobijana odluka, stav 42, fusnota 84, gde se upućuje na zahtev od 27. maja 2021, stav 51.

¹²³ Pobijana odluka, stav 47.

¹²⁴ Pobijana odluka, stav 48.

¹²⁵ Pobijana odluka, stav 46.

¹²⁶ Pobijana odluka, stav 46.

u zemlji u kojoj albanski nije zvanični jezik i da bi to moglo dodatno da oteža nadzor nad njegovom komunikacijom.¹²⁷

56. Panel dalje primećuje da Šalja tvrdi da “nijedan razuman sud ne bi zaključio da nema načina da se njegova privatna komunikacija efikasno nadzire”,¹²⁸ ali tu tvrdnju nije dodatno objasnio ni potkrepio. Uz to, on tvrdi da sudija za prethodni postupak nije uzeo u obzir uslove iz člana 41(12) Zakona, “u vezi sa ograničavanjem ili nadziranjem privatne komunikacije”.¹²⁹ Članom 41(12) Zakona predviđen je niz mera koje je moguće alternativno naložiti da bi se osiguralo prisustvo optuženog tokom postupka, sprečilo ponavljanje krivičnog dela ili obezbedilo uspešno vođenje krivičnog postupka. Specijalizovano veće Ustavnog suda jasno je iznelo da je član 41(12) Zakona relevantan za granice preispitivanja pritvora.¹³⁰ To potvrđuje i Pravilnik, pošto se pravilo 57(2) Pravilnika eksplicitno poziva na član 41(12) Zakona kad je reč o granicama preispitivanja pritvora, a pravilo 56(5) Pravilnika predviđa da panel može da propiše uslove za puštanje na slobodu koje smatra primerenim kako bi se obezbedilo prisustvo pritvorenog lica.¹³¹ Prema tome, uslovi iz člana 41(12) Zakona spadaju u blaže mere koje će panel, kada odlučuje o tome da li za neko lice treba odrediti pritvor, možda morati da razmotri kako bi u potpunosti zadovoljio ustavne kriterijume.¹³² Međutim, u članu 41(12) Zakona ne spominje se nijedan od uslova za koje Šalja kaže da proističu iz te odredbe, osim zabrane kontaktiranja s konkretnim osobama.¹³³

¹²⁷ Pobjana odluka, stav 47; odluka o preliminarnim podnescima u predmetu *Gucati i Haradinaj*, stav 15.

¹²⁸ Žalba, stav 42.

¹²⁹ Žalba, stav 42.

¹³⁰ KSC-CC-PR-2020-09, F00006, Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti izmena i dopuna Pravilnika o postupku i dokazima usvojenih na plenarnoj sednici 29. i 30. aprila 2020, 26. maj 2020. (u daljem tekstu: odluka Ustavnog suda od 26. maja 2020), stav 70.

¹³¹ V. takođe pobjana odluka, stav 9.

¹³² Odluka Ustavnog suda od 26. maja 2020, stavovi 70, 74.

¹³³ V. član 41(12)(f) Zakona.

57. U svakom slučaju, nasuprot Šaljinoj tvrdnji, panel smatra da je sudija za prethodni postupak s dužnom pažnjom razmotrio predložene uslove u vezi s nadzorom Šaljine komunikacije i ispitao da li se njima može umanjiti opasnost od ometanja postupka. Na primer, sudija za prethodni postupak nije razmotrio samo mogućnost da naloži ograničen pristup isključivo jednom praćenom mobilnom telefonu, bez pristupa internetu, što je jedan od Šaljinih predloženih uslova,¹³⁴ već i dodatne mere, kao što je instaliranje softvera *keylogger* na Šaljin lični kompjuter.¹³⁵ To što se sudija za prethodni postupak pozvao na uslove koje je Šalja predložio, ali i na eventualna dodatna ograničenja koja bi uveo sudija za prethodni postupak, ukazuje na to da se on u svojoj oceni nije ograničio samo na argumente optuženog i da je ispravno postupio kad je razmotrio relevantne i eventualno blaže mere.¹³⁶

58. U tom pogledu Šalja takođe tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešio jer je prenebregao da postoje “moćni softveri i uređaji za praćenje kojima se može ograničiti privatnost komunikacije” i da je pogrešio kad je doneo zaključak o nadzoru komunikacije a da nije zatražio “konkretna izjašnjenja o tom pitanju koja su mogla biti dopunjena mišljenjem veštaka”.¹³⁷

59. Po mišljenju panela, Šalja smatra da je sudija za prethodni postupak trebalo da zatraži mišljenje veštaka pre nego što je doneo zaključak o nadzoru komunikacije. Iako se odredbe Zakona i Pravilnika ne odnose na konkretni kontekst privremenog puštanja na slobodu, član 39(13) Zakona predviđa sledeće:

Sudija za prethodni postupak može, po potrebi, na zahtev strane ili zastupnika žrtava ili pak po sopstvenom nahođenju, izdati bilo koji nalog koji može biti potreban za pripremu pravičnog i ekspeditivnog suđenja.

¹³⁴ Pobjana odluka, stavovi 42(vi), 46.

¹³⁵ Pobjana odluka, stav 46.

¹³⁶ Pobjana odluka, stavovi 46, 48 (naglasak dodat).

¹³⁷ Replika, stav 15.

60. Panel smatra da se objektivno može smatrati da pojam pripreme pravičnog suđenja obuhvata pitanja vezana za pritvor. S tim u vezi, član 39(13) Zakona daje sudiji za prethodni postupak diskreciono pravo da odluči, uključujući *proprio motu*, o tome da li je, s obzirom na okolnosti predmeta, neophodno izdati određeni nalog.¹³⁸ Međutim, panel napominje da je Šalja imao mogućnost da sudiji za prethodni postupak podnese odgovarajuće predloge, ali da od njega nije tražio da izda nalog ili da na drugi način obezbedi pribavljanje informacija o kojima govori. Šalja u stvari sudiji za prethodni postupak nije predložio pitanje veštačenja, već ga je pokrenuo tek u žalbenom postupku, u svojoj replici.¹³⁹ Pošto sudiji za prethodni postupak nisu predočeni nikakvi osnovani argumenti o ovom pitanju, panel smatra da odbrana nije pokazala da je sudija za prethodni postupak zloupotrebio svoje diskreciono pravo time što nije zatražio mišljenje veštaka o nadzoru komunikacije.

61. S obzirom na navedeno, panel zaključuje da Šalja nije pokazao da je sudija za prethodni postupak neosnovano zaključio da ni predloženi uslovi ni neke druge mere ne bi mogli da spreče optuženog da upotrebi elektronske uređaje članova svoje porodice ili svojih poznanika, ili da im daje uputstva u tom smislu. Šalja nije pokazao ni da je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je zaključio da se u ovoj fazi samo u okviru sistema nadzora komunikacije kakav postoji u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća komunikacija g. Šalje može *delotvorno* ograničiti i nadzirati.¹⁴⁰ Panel Apelacionog suda odbija tačke Šaljine žalbe koje se odnose na ocenu predloženih uslova.

¹³⁸ U odluci o Gucatijevoj žalbi, panel je istakao da "[s]ama činjenica da postoji diskreciono pravo ne znači, kao što je gore objašnjeno, da [panel] može da zanemari prosto značenje Zakona. Diskreciono pravo je koncept koji počiva na pravilima, njime se ne dopuštaju bespravne, proizvoljne odluke." V. odluku o Gucatijevoj žalbi, stav 49.

¹³⁹ Replika, stav 15.

¹⁴⁰ Pobjijana odluka, stav 46 (naglasak dodat).

IV. DISPOZITIV

62. Iz tih razloga, panel Apelacionog suda:

ODBIJA žalbu.

NALAŽE Šalji da u roku od deset dana po uručenju obaveštenja o ovoj odluci dostavi javnu redigovanu verziju svoje žalbe i replike.

NALAŽE tužilaštvu da u roku od deset dana po uručenju obaveštenja o ovoj odluci dostavi javnu redigovanu verziju odgovora.

/potpis na originalu/

Sudija Mišel Pikar,
predsedavajući sudija

U petak, 20 avgusta 2021.

U Hagu, Holandija